

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES QUEIXA RELATIVA AL DRET AL MEDI AMBIENT (NETEJA I GESTIÓ DE RESIDUS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 28 de novembre de 2024, la ciutadana, que actua com a presidenta de la comunitat de propietaris (CP) d'una finca del carrer de Josep Anselm Clavé, va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- La seva disconformitat per la col·locació, des del mes de juny de 2024, de tres contenidors de recollida d'escombraries (dos d'orgànica i un de vidre) al davant del portal de la finca.
- Diàriament es trobaven els contenidors desbordats i amb acumulació de residus al voltant, quan les fraccions de residus s'han de dipositar en bosses als portals entre les 20.00 i les 22.00 h.
- Durant els mesos d'estiu va incrementar la presència d'insectes i rosegadors en aquest emplaçament.
- Demanava al consistori que cerqués una altra ubicació en carrers amb voreres més amples, com ara el passeig de Colom, per evitar les molèsties.

En l'escrit de queixa també es feia referència a la petició formulada de **replantejament del sistema actual de recollida de residus a la zona del Gòtic Sud**, tenint en compte els problemes derivats de les característiques urbanístiques del barri, la densitat de població i la tipologia d'establiments, així com l'elevat nombre de visitants.

La interessada manifestava que, en data 5 d'agost de 2024, una consellera del Districte de Ciutat Vella i una de les responsables del Pla endreça havien fet una visita al barri i havien pogut constatar els problemes existents, els quals també s'havien exposat al Consell de Barri del Gòtic del dia 21 de novembre de 2024.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a la Direcció de Serveis de Neteja i Gestió de Residus i al Districte de Ciutat Vella** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 2 de desembre de 2024, es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 14 de gener de 2025, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit de la Direcció de Serveis de Neteja i Gestió de Residus exposa les actuacions dutes a terme per l'Ajuntament arran de les obres de les Rambles.

CONSIDERACIONS

1. Quant a la ubicació dels contenidors al carrer de Josep Anselm Clavé

Segons l'informe municipal que se'ns ha facilitat, **els canvis que s'han produït en la ubicació de contenidors en aquest carrer van ser fruit de les obres que s'estan duent a terme a les Rambles** i que han obligat a fer modificacions en els carrers de l'entorn per tal de facilitar-hi el trànsit i l'accés a les zones que queden a banda i banda de les Rambles.

Amb els talls de carrer i els canvis de sentits de circulació que s'han hagut de fer als carrers de l'entorn s'han vist afectats els itineraris de recollida que hi havia preestablerts i s'han hagut de fer també variacions en els tipus de contenidors, la distribució de les ubicacions en alguns dels carrers, com és el cas que ens ocupa, i el tipus de vehicles per facilitar-ne el pas i poder fer el buidatge dels residus.

Concretament, en el cas del carrer de Josep Anselm Clavé, abans de les obres els contenidors estaven situats davant del número 2, on hi havia una ubicació de vidre, paper i cartró, materials reciclables i orgànica, però en haver de canviar i reduir capacitat en carrers i places de l'entorn, va ser necessari fer canvis en aquest punt per donar cobertura a la gran generació de residus de la zona. En aquest sentit, es va haver de crear una segona ubicació, al número 4, per reforçar algunes fraccions.

A la plaça de Joaquim Xirau i Palau, en haver de modificar la sortida dels camions de recollida que accedien directament des de la plaça a les Rambles, també es van haver de substituir els contenidors de la plaça per un model de menor capacitat per poder fer

la recollida amb un vehicle més petit, atès que el nou recorregut a fer havia de passar per carrers més estrets que no permetien el pas d'un vehicle gran.

Ara, amb el canvi que s'ha fet, el camió baixa pel passatge de la Pau i fa el gir pel carrer de Josep Anselm Clavé. Aquest és un dels motius que ha provocat la reducció del nombre de contenidors de la ubicació del número 2, que ha de deixar espai per facilitar el gir del camió, tal com es veu a la fotografia que s'adjunta:

Accés al carrer de Josep Anselm Clavé des del passatge de la Pau

Aquestes modificacions són les que han fet indispensable doblar les fraccions i crear una segona ubicació en aquest tram del carrer mentre durin les obres, per donar servei al veïnat i al nombrós comerç de la zona.

De tota manera, actualment s'està comprovant l'emplenament dels contenidors i, una vegada analitzats els resultats, es valorarà si es pot eliminar un dels contenidors de vidre situat a la ubicació del núm. 4.

El consistori indica que tots aquests canvis que afecten sobretot la circulació fan que en ocasions no es puguin atendre les peticions de la ciutadania amb la celeritat amb què el servei acostuma a actuar.

Es preveu que quan acabin les obres es pugui tornar a la normalitat i es recuperin les ubicacions tal com estaven dimensionades anteriorment.

2. Quant al sistema actual de recollida de residus al Gòtic Sud

En relació amb aquesta segona qüestió que també és objecte de la present queixa, el consistori no ens ha facilitat cap resposta. Des d'aquesta Sindicatura pressuposem que és degut al fet que el Districte de Ciutat Vella encara està immers en les grans obres de ciutat que afecten la zona, com són les de les Rambles i la Via Laietana.

Recordem que tant el disseny del sistema com el procediment de recollida de residus urbans **constitueixen una decisió que s'emmarca en el que es coneix com a potestat de decisió discrecional de les administracions públiques**. És a dir, d'entre diferents solucions tècniques, totes possibles i legítimes, l'administració pública està legitimada per optar-ne per una; la decisió, però, ha d'estar motivada com la millor possible, d'acord amb el principi de bona administració.

La interessada, en el seu escrit de queixa, que coincideix amb l'escrit presentat a l'Ajuntament, exposava tots els problemes que patia el veïnat del Gòtic Sud per la ineficàcia del sistema de recollida de residus actual, més que res perquè les persones usuàries no en feien una gestió adequada i no deposaven correctament els residus.

L'article 45 de la Constitució espanyola estableix que tothom té dret a disposar d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i que els poders públics han de vetllar per la utilització racional de tots els recursos naturals, a fi de protegir i millorar la qualitat de vida i defensar i restaurar el medi ambient.

L'article 26.1.a de la Llei reguladora de les bases del règim local estableix la prestació obligatòria del servei de neteja viària per part dels municipis, i l'article 19 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona estableix la **responsabilitat municipal en el manteniment dels espais públics de la ciutat en condicions de neteja i salubritat**.

Aquesta Sindicatura és conscient de la complexitat de la neteja i el manteniment de les vies i els espais públics de la ciutat i que resulta més difícil que determinats emplaçaments estiguin sempre en condicions òptimes de salubritat, ja que es donen diverses circumstàncies que afecten la neteja i que en moltes ocasions tenen a veure amb el comportament ciutadà.

En aquest sentit, l'article 38 de la Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona indica que totes les persones tenen l'obligació d'utilitzar correctament els espais públics de la ciutat, respectant, en tot cas, el dret que també tenen els altres ciutadans d'usar-los i de gaudir-ne. L'article 12.2 de la mateixa carta estableix que **l'Ajuntament promourà accions cíviqes que constitueixin un exemple de convivència i perseguirà les actuacions de qui pertorbi indegudament la vida ciutadana**.

D'acord amb el que s'ha exposat, l'Ajuntament de Barcelona disposa d'una planificació de neteja que té en compte els usos i les necessitats de cada zona, i treballa amb diversos processos d'implicació ciutadana en determinades zones de la ciutat, que es basen en la corresponsabilització. També, al llarg dels darrers anys ha desenvolupat diferents campanyes i actuacions per tal de promoure el civisme.

Ara bé, aquesta Sindicatura és del parer que la neteja i el civisme poden seguir millorant i, si bé la intervenció dels responsables públics és inexcusable per ordenar i fer complir les normes que faciliten la convivència social i la neteja de les vies públiques, entre d'altres, en la major part de les ocasions la responsabilitat primordial és de la ciutadania que, amb el seu comportament i hàbits cíviqs, ha de facilitar l'harmonia social i el mínim d'intervenció possible dels serveis municipals com a garants.

Amb relació a aquesta qüestió, es vol recordar que el principi de bona administració i l'eficàcia dels serveis públics, que es troben recollits en l'article 41 la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea i als articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola, exigeixen que les administracions públiques compleixin, de manera raonable, les expectatives que els ciutadans legítimament demanen. Només així es garanteix una defensa adequada dels seus drets i interessos.

D'altra banda, aquests drets que es deriven del funcionament de les administracions públiques impliquen disposar d'**una Administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat, respectant els drets i interessos legítims de la ciutadania, i que sigui capaç de resoldre els problemes de manera àgil i eficaç** (article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic).

Per la qual cosa, el consistori té el deure de donar resposta a les peticions i reclamacions que presenti la ciutadania en relació amb el sistema de recollida de residus a la zona del Gòtic Sud.

La funció encarregada pel Consell Plenari Municipal al Síndic de Greuges és la defensa dels drets de la ciutadania quan es puguin veure afectats per l'actuació municipal. Però no és funció d'aquesta institució determinar la forma concreta de prestació del servei de recollida de residus, ja que cal tenir-lo en compte en conjunt i valorar els condicionants tècnics presents que ordinàriament resten fora de l'àmbit de la nostra supervisió.

Recordem que, amb l'objectiu de millorar la qualitat de l'espai públic i amb la finalitat d'assegurar que totes les persones puguin **fer efectiu el seu dret a la ciutat**, reconegut en l'article 1 de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, les autoritats municipals han de fomentar, amb tots els mitjans de què disposen, el respecte de la dignitat de tothom i la qualitat de vida dels i de les habitants.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Ajuntament ha estat ajustada a dret i eficaç quant a la reestructuració dels serveis de neteja i gestió de residus que s'han vist afectats per les obres de les Rambles, però ha de millorar quant a les problemàtiques que suposa la gestió dels residus a la zona del Gòtic Sud.**

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.